

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

C. in kr. armadno višje poveljstvo.
K. Q. Op. št. 8928.

Svarilo.

Zubegom vojnih ujetnikov je velika nevarnost, škoda za lastno armado v zvezi.

Kdor vojnim ujetnikom, zavedajoč se te škode, pri begu pomaga, izvrši hudodelstvo proti vojni moči države po § 327. v. k. z.

To hudodelstvo spada pod naglosodno postopanje in se v tem postopanju kaznuje s smrtjo na vislicah.

Vsled tega se vsakdo, zapretiliši zakonite posledice, svari, vojne ujetnike, kakor tudi, ker se vojni ujetniki in vohuni večinoma poslužujejo civilne obleke, ljudi, ki ne bivajo stalno v kraju, tujce neopravičeno ali vsaj ne da bi se naznanili vojaški ali krajevni oblasti jemati pod streho, jim dajati hrano ali takim osebam s tem, da se jim pokaže pot, da se jih preobleče ali na drug način pri nadaljevanju pota podpirati.

Od c. in kr. armadnega višjega poveljstva.
Stališče, dne 16. februarja 1916.

Št. 1256/Mob.

To se daje vsled ukaza c. in kr. poveljstva južnozahodne fronte z dne 21. februarja 1916, op. št. 8547, na splošno znanje.

Ljubljana, dne 29. februarja 1916.

C. kr. deželni predsednik:
Baron Schwarz m. p.

Pismo sv. Očeta.

(Po „Slovenca“) — Rim, 5. marca.
„Osservatore Romano“ objavlja sledeče pismo sv. Očeta svojemu generalnemu vikarju kardinalu Pompili v Rimu:

V strašnem sporu, ki trga Evropo, nismo mogli ostati kot splošni dušni pastir prostodušni in nismo tudi molče gledali, ker bi sicer zatajili svete dolžnosti, ki nam jih nalaga vzvišeno po Bogu nam naloženo poslanstvo miru in ljubezni. Od začetka svojega pontifikata smo se trudili s po tako strašnih prizorih užaljenim srcem, da s svojimi opomini in s sveti pregovorimo vojskujoče se narode, naj bi odložili orožje in poravnali svoje spore s prijateljsko obličje skrbne matere! Ostavijo naj mirno očetovo hišo in se podajo za dom med bojni grom! Zato postaja njihovo petje vedno otožnejše, vedno slabše, dokler čisto ne utihne.

teljsko sporazumnostjo tako, da bi odgovarjalo človeškemu dostojanstvu. Vrgli smo se takorekoč med vojskujoče se narode kakor oče med svoje boreče se sinove in jih rotili v imenu tistega Boga, ki je neskončna pravica in ljubezen, naj opusté namen medsebojnega uničenja, naj marveč jasno posredno ali neposredno obrazložé želje vsake stranke in naj po načelih pravice in možnosti vpoštevajo želje narodov in naj prenesó potrebne žrtve samoljubja in posebnih koristi v danem slučaju v korist pravičnosti in splošnega dobrobita velike skupnosti narodov. To je bila in je edina pot, da se reši strašen spor po načelih pravice in da se doseže mir, ki ne bi koristil eni sami stranki, marveč vsem strakam in bi bil zato pravičen in trajen. Obžalujemo, ker se ni poslušal naš očetovski glas in ker vojska traja divje dalje z vsemi svojimi strahotami. Kljub temu, gospod kardinal, ne moremo in ne smemo molčati. Očetu, katerega sinovi se nahajajo v divjem boju, ni dovoljeno, da preneha svariti samo za to, ker so ostale njegove prošnje in solze brez uspeha. Znano Vam je pa tudi, da je naš ponovni klic po miru, če tudi ni dosegel željenega učinka, našel globok odmev in se je vliil kakor balzam v srce vojskujočih se narodov, da, vliil se je v srca vseh narodov celega sveta in vzbudil živahne, vroče želje, da bi videli, kako naj se krvavi spor najhitreje reši. Ne moremo se vzdržati, da še enkrat dvignemo svoj glas proti tej vojski, ki se nam zdi samoumor civilne Evrope. Ne smemo opustiti, če nam to dopuščajo okoliščnosti, da priporočamo vsako sredstvo ali da opozorimo nanj, če more služiti za to, da se doseže zaželeni smoter. Zdaj nudijo, gospod kardinal, ugodno priliko nekatere pobožne žene, ki so nam naznanile, da se hočejo v svetem postnem času združiti dušno k molitvi in k pokori, da izprosijo od božje neskončne milosrčnosti konec strašne šibe. Tak predlog moremo le pozdravljati in priporočati vztrajno molitev in krščansko pokoro, ki je mnogokrat edina tolažba ob razmesarjenju našega in vsakega človeškega srca vsled tega strašnega bratov-

skega boja in najuspešnejše sredstvo, da izprosimo pri Gospodu zaželeni mir. Predlog smo zato očetovsko blagoslovili in ga zdaj javno pohvalimo, ker želimo, da se mu pridružijo vsi verniki. Vsekakor zapupamo, da se ne samo v Rimu, marveč v celi Italiji in v drugih vojskujočih se deželah zbirajo katoliške rodbine posebno v bodočih dneh v pokori posvečenim cerkvam oddaljene od svetnih iger in zabav, k pobožni in trajni molitvi in h krščanski pokori, kar je v sedanjih časih skrajno priporočljivo in odgovarja žalosti vsake duše. Posebno opominjamo vse matere, žene, hčere in sestre borilcev, ki v nežni svoji duši bolj kakor vse druge osebe čutijo strašno gorje sedanje grozne vojske, naj s svojim zgledom in s svojo milo močjo ob domačem ognjišču pregovore vse člane svoje rodbine, naj neprestano in goreče molijo k Bogu in naj prinašajo njegovemu božjemu prestolu prostovoljne žrtve, ki naj potolažijo pravično jezo Boga. Ljubo bi nam celo bilo, če katoliške rodbine vseh vojskujočih se narodov to delo ljubezni posebno izpeljejo na dan, ki je posvečen spominu prevzvišenega darovanja Boga človeka, ki je hotel s svojo bolečino rešiti in tolažiti vse Adamove sinove, ki se v tej vedno znameniti uri njegove neskončne ljubezni obračajo po posredovanju njegove žalostne a neupognjene matere, kraljice mučnikov in dosežejo tako milost, da morejo težave in boleštne izgube trdno s krščansko vdanostjo prenašati in ga prositi, naj konča to tako dolgo in strašno poizkušnjo. Želimo tudi, naj se zbrisejo z miloščino tudi grehi in se potolaži pravična božja jeza in naj vsaka rodbina primerno svojemu premoženju daruje vinar ljubezni v korist po odrešeniku Jezusu tako ljubljanim revežem in nesrečnežem in posebno v podporo ubogim otročičem tistih, ki so padli v tej strašni vojski.

Končno podelimo, ker upamo, da se udeležje tega dela krščanskega usmiljenja in nežnega sočustvovanja človeški boleti in še bolj iz nadnaravne milosrčnosti, ki naj združi otroke pri istem nebeškem očetu, tudi rodbine nevtralnih dežel, Vam,

gospod kardinal, in omenjenim katoliškim ženam in rodbinam pristrčno apostolski blagoslov.

V Vatikanu, 4. marca 1916.

Benedikt XV.

Pridelovanje buč in solnčnic zaradi olja.

Vse kaže, da bo olje čim dalje dražje, ker ga zmeraj bolj primanjkuje. V tej stiski si lahko pomagamo, če bomo začeli pridelovati domače olje iz bučnega semena in iz semena solnčnic, tako kakor delajo na Spodnjem Štajerskem.

Pri nas pridelujemo buče že od pamti-veka in sicer splošno med turšico, pa tudi po drugih prostorih. Za bučno seme se pa nismo dosedaj dosti menili. Posušili in spravili smo ga le toliko, da smo ga imeli za seme. Danes nam pa kaže, da vse bučno seme skrbno spravimo in da ga obračamo za domače olje, tako kakor delajo na Spodnjem Štajerskem.

Bučno olje se nam morda prvi trenutek ne bo dopadlo, za to ne, ker mu nismo vajeni. Na Spodnjem Štajerskem ga pa zelo hvalijo, ker je v resnici okusno in dobro. Upati pa je, da se mu bomo tudi pri nas hitro privadili in da ga bomo tako cenili, kakor ga cenijo danes na Štajerskem.

Treba je pa, da dobimo tudi pri naših mlinih potrebne stiskalnice za prešanje takega olja, kakor jih imajo na Štajerskem. Te stiskalnice so čisto priproste in se gonijo kakor mlinski kameni. Dosti bi bilo, če bi imeli saj v vsakem okraju en mlin, ki bi se priredil z napravo za stiskanje olja.

Druga rastlina, ki daje tudi prav okusno jedilno olje, so pa naše solnčnice, ki po naših krajih prav dobro vspevajo in katero bo kazalo že letos v večji meri sejati med turšico in med krompirjem ali pa ob kraju teh njiv, da bomo pridelali več oljnega semena. Tudi za to seme se moramo takoj pobrigati. Najbolje bi bilo, da bi se po naših županstvih začelo vplivati

LISTEK.

Ljubezni žar.

Na nebu zvezde sevajo, na vasi fantje pevajo, pojo glasno, pojo lepo, pri sri pa jim je hudo. Kaj bi ne bilo jim hudo, kaj bi ne bilo jim bridko, od doma se poslavljajo, na vojsko se odpravljajo.

Ta mehka, pristrčna in ganljiva pesmica „slavčka goriških planin“ ob zeleni Soči se je razlegala v rani uri tistega večera iz mladih fantovskih grl po samotni vaški ulici. Veselja so si hoteli privoščiti ti fantje. Saj gredó v boj, gredó branit domačo zemljo zoper kletega sovraga. V prsih jim bije junaško srce, ponosni so na svoj stan. A petje zveni vendar otožno. Grenka, neprijetna zavest jim tlači mlade duše. Mladi so še. Komaj osemnajst let so dopolnili, in že jih kliče cesar na vojsko. Ravno so se razcvetli v zale fante, kakor se razvija vrtnica iz popka v nežen cvet, in že jim žuga hladni dih strupene sape na bojišču, da jih zamori. Niso še vajeni sveta. Noga jim še ni prestopila mej domače fare, pa naj gredó v svet med tuje, nepoznane obraze. Kako bodo pogrešali ljubezen di-

hajoče obličje skrbne matere! Ostavijo naj mirno očetovo hišo in se podajo za dom med bojni grom! Zato postaja njihovo petje vedno otožnejše, vedno slabše, dokler čisto ne utihne.

Fantovsko petje je jekalo od hiše do hiše in prispelo tudi na uho lepega Tončka, sina edinca vdove Marjete. Tudi on je bil med njimi, ki se poslavljajo od doma. Ni šel ven na vas med prijatelje. Sicer je imel rad tovariše, se je rad veselil z veselimi, a najraje je vendar ostajal doma pri svoji nad vse mu dragi materi. Čudovito ji je bil udan. Prav tako, kakor nedolžno dete, ki ga še vodi za roko skrbna mati. Tudi današnji večer sta sedela oba za veliko javorjevo mizo tam v kotu prostrane izbe. Sedela sta in molčala. Toliko sta si imela še povedati, a besede so jima obtičale v grlu. Hudo, zelo hudo je bilo Tončku pri srcu. Ostaviti bo moral lepi dom, kravice tam v hlevu, plug in brano, zapustiti znance in prijatelje, ločiti se, to mu je bilo najhuje, od zlate svoje matere. V duhu se že vozi s številnimi tovariši po železni cesti, že gredó v vojašnico, že se

urijo na vežbališču, že odhajajo na bojno polje. Začne se krvavi ples, tako strašan in grozen, kakor so ga risala z živimi barvami vojaška pisma.

In mati! Skrušena se je naslanjala s komolcem na mizo, potrta, brez tolažbe, in ogledovala svojega ljubljence. Bil ji je vse na svetu, življenje njenega življenja. Z njim je živela, z njim bi morala umreti, če bi ga pokosila neizprosna smrtna kosa. Objemala ga je z vso ljubeznijo materinega srca in ga čuvala kakor punčico svojega očesa. Kar misliti si ni mogla, da jo bo zapustil. Med hudobni svet naj ga pusti, njega, ki je tako pošten in dober. Mlad je še in neizkušen. Ni še okusil sadu spoznanja, ni še poznal naslad, ki jih ponuja zapeljivi svet mlademu srcu; nebeški kerub mu je še varoval z ognjenim mečem raj nedolžnosti v mladi duši. Med svetom bo v veliki nevarnosti, da se pokvari. Izgubila ga bo morebiti za vedno. To jo boli, to jo peče.

Pozno je že bila ura na steni, in še vedno sta sedela za mizo. Slednjič povzame mati besedo: „Poglej Tonček! Tako lepe

načrte sem naredila za prihodnost. Ti še malo dorasteš, prišla bo v hišo nevesta. Tvoja sreča bo tudi moja sreča. Na stara leta se bom oddahnila, odpočila od napor-nega dela. Po letu bom sedela na klopici pred hišo in si ogrevala stare ude ob toplih solnčnih žarkih, po zimi ob topli peči v hiši, bom pestovala otročiče in molila, kadar bodo spali, rožni venec. In sedaj pride neusmiljena roka, mi uniči te lepe načrte in naju loči, kdove za koliko časa, znabiti celo za zmeraj. Kaj naj počnem sama! Brez tebe tudi meni ni obstanika! Pa naj se zgodi volja božja!“

Zadnjikrat mu polaga na srce skrbna mati svoje nauke, zadnjič mu stavi pred oči, kaj ga čaka. Priporoča mu strah božji in udanost v voljo božjo. Moli naj prav pogosto! Kadar mu bo žalost stiskala dušo, naj se zmislí na dom, na njo, ki se bo mudila vedno v mislih pri njem, ki bo zanj neprenehoma molila in bo nažigala sleherni dan svetlo lučko pred podobo Marije Pomocnice. To ga bo potolažilo, to mu naklonilo božje varstvo. Pa piše naj prav pogosto.

na to, da bi se ljudje vneli za pridelovanje domačega olja s pomočjo buč in solnčnic.

Za vse drugo bodo gotovo rade poskrbele naše merodajne oblasti, katerim je veliko na tem, da nam ne zmanjka važnih hranil, h katerim spada gotovo tudi olje.

Rohrman.

Cenjenim naročnikom

smo priložili danes, in nekaterim priložimo v prihodnji številki, položnice in sicer onim, ki navadno pošiljajo naročnino po pošti. Zaradi jasnosti smo zapisali na položnice vsem zaostalim plačnikom dotično leto in svoto, ki je še dolžan, in ob enem znesek tudi za naprej. Kdor pa ima za nazaj naročnino poravnano, naj nam pošlje pa samo **3 krone** za leto 1916; seveda le-ti nimajo nič zapisanega na položnici, ki plačajo naprej. — Najlepše prosimo, naj tedaj blagovoli vsak takoj izpolniti položnico z dotično svoto ter nam nemudoma vposlati naročnino.

Naznanjamo nadalje, da smo vsled vojnih razmer prisiljeni, list pošiljati samo onim, ki ga tudi **naprej** plačajo. Vse tiskarsko blago, papir, barva itd., se je podražilo nad 300 odstotkov in moramo tudi mi vse **naprej plačati**, če hočemo še sploh kaj dobiti. Zaradi tega je moralo veliko listov v Avstriji povišati tudi naročnino. Mi pa naročnine ne bomo povišali, čeravno imamo zaradi premalo naročnikov veliko izgubo, ker nas vodijo pri izdajanju lista višji nameni: korist, blagor in pomoč našemu ljudstvu v gmotnem in нравnem oziru. Zato pa tem nujneje prosimo, da se **vsi** cenjeni naročniki odzovejo našemu povabilu ter nam čimprej pošljejo **naročnino za nazaj in za naprej**. Ob enem pa prosimo: **Pridobivajte novih naročnikov za Dolenjske Novice!** Uredništvo in upravnništvo.

Pomanjkanje mleka.

Vojni čas spravlja naše mestne prebivalce v veliko stisko tudi zaradi pomanjkanja potrebnega mleka.

Seveda, če ni krav in krme, potem tudi mleka ne more biti. V zadnjem času se je mnogo krav odprodalo za vojaštvo. Mnogo takih živali se pa pokolje tudi po naših mesnicah. Ljudje jih prodajajo, ker jim manjka krme.

Kakor znano, se je tudi veliko krme že oddalo za naše vojaštvo. Vse to se kaže sedaj pri preskrbi mest z mlekom. Mleka manjka in ga pri najboljši volji ni mogoče dobiti toliko, kolikor ga rabijo mesta.

V tej sili ni druge pomoči, kakor da se skuša saj to ohraniti, kar imamo sedaj v okolici mest molzne živine in krme. Nujno potrebno je, da gledamo pri rekvizicijah živine in krme na to, da se varuje

v okolici mest molzna goved, pa tudi tista krma, ki je za njo potrebna, kajti sicer mora nastati še hujša sila in še večje pomanjkanje mleka, kar bi bilo naravnost usodno za rejo malih otrok.

Kako velika je že danes sila za mleko, se vidi najbolj na tem, da iščejo mestne stranke potrebno mleko daleč zunaj po vaseh, po krajih, odkoder se ni nikdar nosilo mleka v mesto. Seveda so ta pota večidel zastoj.

R.

Ni ga več . . .

V spomin Ivanu Kumelj, padlemu na južnem bojišču.

Mrtev je in ni ga več . . .

Smrt se je mrzlo v obraz mu ozrla, mrtvega v hladno gomilo zaprla, mladi desnici iztrgala meč. —

Mrtev je zdaj in ni ga — več . . .

S polnim pogumom odšel je na boj . . . hrabro žarelo je mlado oko, ko je jemal od domačih slovo: „Oče, brat, sestra zdrava ostani, kadar nastane mir pridem takoj; Bog Vas tolaži, Bog Vas ohrani!“ Pa je odhitel za dom svoj goreč v boj in ne vrne se nikdar več . . .

Žalostno lučka tam v sobi brli, nihče ne poje, vse žalno molči. Resno udarja ura na steni: osem . . . deset . . . dvanajst . . . kaj li pomeni, da ne povrne se v sobo smeječ? Ali je mrtev? Ga li ni več?

Bilo je mladega jutra zarano, smrt je hitela čez bojno poljano ter dotaknila se mladega čela, naglo izginila žrtve vesela. Za domovino je pal krvaveč daleč na tujem — ni ga več . . .

Golob-Limbarski.

Cepilni tečaji.

Ker je vsled pomanjkanja gumijevih vezi cepljenje trt na zeleno nemogoče, priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko sledeče cepilne tečaje, pri katerih se bode podučevalo v suhem cepljenju ameriških trt.

1) V sredo, dne 15. marca ob 9. uri zjutraj pri državni trtnici v Črnomlju, kjer bo ob enem razdelitev trt.

2) V nedeljo, dne 19. marca ob 8. uri zjutraj v Metliki.

3) V ponedeljek, dne 20. marca ob 8. uri zjutraj na Sinjem Vrhju (podučuje delovodja I. Polenek).

4) V nedeljo, dne 19. marca ob 8. uri zjutraj v Starem trgu pri Kočevju (podučuje delovodja I. Polenek).

5) V sredo, dne 22. marca ob 9. uri zjutraj pri državni trtnici v Kostanjevici, kjer bo ob enem razdelitev trt.

Tonček je pazno poslušal besede, prihajajoče iz ust ljubeznjive matere. Vsako si je zapomnil in ji obljubil prav zagotovo, da jo bo ubogal. Pred njo ni in ne bo poznal skrivnosti.

Zjutraj navsezgodaj vstanejo. Tonček je pripravljen. Odhaja. Do križa na razpotju ga je spremila mati. Tu sta obstala. „Bog te varuj in Marija, vzdihne žena s solzami v očeh. Zagotovo se vrni. Mi boš pripovedoval o vojski, kaj si doživel, kako si se boril. Vse mi boš razložil, koliko si prestal hudega, pa tudi, kaj si videl lepega po svetu. Ostani zdrav! Z Bogom! Naj te spremlja in vodi angel varuh, kakor je spremljal mladega Tobija v daljno deželo, ter te privede srečno nazaj! Z Bogom!“ To rekši ga še enkrat pogleda globoko v njegove lepe plave oči; sin stisne krčevito s svojo roko roko materino, se obrne in odide.

Tončku se je zdelo, kakor bi se mu srce trgalo iz telesa. Vse bi še bilo. Ločil bi se od domače hiše, rodne zemlje, od tovarišev, a pustiti blago mater, to boli, silno boli. Ali bo še kdaj čul mili glas

zvonov iz lin domače cerkve! Vse bi dal, da bi smel ostati. Še enkrat se ozre nazaj, na rodno hišo, potrto mater, mati se je tudi okrenila, in dvoje ljubečih oči se je srečalo, srečalo morebiti zadnjikrat pri križu ob razpotju . . .

Topel veter pihlja sem od južne plati. Od tam prihaja, kjer proži petelina na puški tudi lepi Tonček, nepozabni Tonček, začetek in konec vseh misli in želja priletne matere, ki se ji vlečejo minute v neskončnost, ki moli in plaka, se boji in upa. Kje je on! Kako mu gre! Ali še vstraja v ognju! Pisal je več pisem, in vsaka vrstica, pisana z njegovo roko, se ji je zdela dragocena svetinja. Sedaj že dolgo ni pisal. Prav, ti hitri vetriči, poslušaj me in mi povej, kako gre mojemu edincu. Je li zdrav? Kaj misli name? Ti veš to, saj si plul nad njegovo glavo.

Poslušen vetrič odgovori, odgovarja z zamolklim gromenjem, ki doni sem iz bojišča. Udar udarja na udar, eden huji kakor drugi. To so pozdravi sina iz bojišča. A sleherni pozdrav zaseka novo rano v ljubečem materinem srcu. Mati moli, prižiga lučko

6) V nedeljo, dne 26. marca ob 8. uri zjutraj v Adlešičah (podučuje delovodja Polenek).

7) V nedeljo, dne 26. marca ob 11. uri dopoldne v Št. Rupertu.

8. V četrtek, dne 30. marca ob 9. uri zjutraj na Mavrlah (Maierle, nemško).

9) V nedeljo, dne 2. aprila ob polu 8. uri zjutraj v Semiču.

10) V torek, dne 4. aprila ob 9. uri zjutraj pri državni trtnici v Bršlinu (pri Novem mestu), kjer se bo tudi podučevalo v siljenju cepljenih trt.

11) V nedeljo, dne 9. aprila ob 8. uri zjutraj na Čatežu pri Veliki Loki.

12) V četrtek, dne 13. aprila ob 8. uri zjutraj v St. Janžu na Dolenjskem.

Vdeleženci naj prinesejo k tečajem ostro nabrušene cepilne nože in povsod (izvzemši državne trtnice) tudi nekaj rezja ali rezine (trtnih mladik).

C. kr. vinarski nadzornik: B. Skalicky.

Neobdačeni sladkor za krmljenje čebel.

Po ugodni in gorki zimi se nam bliža spomlad z oživljajočo naravo. V takih zimah potrebujejo čebele navadno več medu za prezimovanje, kakor če je bilo enakomerno mrzlo vreme. Vsled tega utegnejo imeti čebele premalo hrane zase in za novo zalego. Najslabše ravna tisti čebelar s svojimi čebelami, če jih pusti v tem času stradati. Medu-pitanca se navadno v sedanjem času težko dobi; tudi je zelo drag. Prav mnogokrat se stakim medom, ako ni bil pravilno shranjen ali pa prezgodaj odvzet čebelam, zanese med čebele nalezljivo in nevarno bolezen kugo. Iz teh vzrokov se svetuje našim čebelarjem, da začno sedaj — po sv. Jožefu — čebelam polagati v vodi skuhan in ohlajen sladkor, ki je najboljšo nadomestilo za med-pitanec. Ker pa je sladkor drag, zato se oddaja vsako spomlad cenejši kristalizovani sladkor, kateremu je primešano nekaj odstotkov žaganja in peska, da je za človeško hrano neužit, in je zato cenejši. Ker se od njega ne plačuje davek, se imenuje neobdačeni sladkor za krmljenje čebel. Od takega sladkorja se vzame n. pr. 1 kg, se raztopi v enem litru vode, se kuha kakih 10 minut, da zavre in pri tem se posnane pene ter se pusti shladiti. S to množino sladkorne vode se krmi 10 panjev lahko 2 dni. Potem se pa zopet skuha 1 l te tekočine in se ž njo pita čebele. Na tak način krmljene čebele se počutijo prav dobro, se vsled tega hitro razvijajo in dajo ne le zgodnje in močne roje, ampak navadno se jim zamore po obilni paši sredi ali koncem maja odvzeti po nekoliko kilogramov medu, ki je najboljšega okusa in veliko finejši kakor pa jesenski (ajdov) med. Stroški, naloženi

v tako čebelarjenje, se najbolje obrestujejo. Vsled sedanje višje cene medu se še posebno splača spomladansko krmljenje čebel z neobdačenim sladkorjem. Zato opozarjam s temi vrsticami naše čebelarje, da se poprimajo tega potrebnega čebelarskega opravila. Tak sladkor dobijo lahko pri novomeški čebelarski podružnici (s sedežem na Grmu) in bode veljal letošnji spomlad 1 kg 62 vin. V sedanjih resnih časih bi bilo škoda, da bi se vsled splošne draginje zanemarjal ta majhen vir naših dohodkov, ki je pri dobrem oskrbovanju vsega vpoštevanja vreden, zlasti, ker povzroči malo stroškov in truda ter služi tudi v naše razvedrilo. Posebno velja to pri nas na Dolenjskem, kjer se s čebelarstvom pečamo od panti-veka in umé vsak ravnati s čebelami. Tudi opozarjamo s tem vred one naše gospodinje, ki oskrbujejo v sedanjem vojnem času čebelnjake svojih mož, da naj jih ne zane-marjajo, ampak naj jih vestno opravljajo ter se poslužujejo vseh sredstev, da jim bodo čebele vrlo vspevale.

A. Lapajne.

Dopisi.

Z bojnega polja piše g. Jos. Marjetič sledeče zanimive vrstice: Jezdel sem na kobili za bataljonom. Ni imela sedla in koščen je bil njen hrbet. Kakor dolg čas se je vlekla ta kača v bližnjo vas, da bi bataljon tam zopet nekaj časa kantoniral. (Kantonirunga je kraj, kjer vojaki stanujejo vsi pod streho.)

Korakali smo dalje, cel dopoldan. Ni bilo daleč, a nihče ne bi rad kaj podobnega poskusil v civilu. Res je prijetno v lahki obleki, s palico in s praznim nahrbtnikom iti na popotovanje, v gore. Toda nabit nahrbtnik, najmanj 120 patron, puško itd. s sabo vleči in poleg tega v procesiji še; a gorje, če bi kedo izstopil! Mislim, da si civilist ne more tega predstavljati, če ni nikdar kaj podobnega poskusil. — In šli smo dalje. — Opešal je mož, opešal fant, se vrgel s ceste v graben in zdihoval ter tarnal, da ne more naprej. Stopil sem s kobile, se prepričal o močevi slabosti ter ga izročil saniteti; in zopet sem zaja-hal. Kobilica je postajala nervozna in jaz tudi. Tiščala je za vozovi in ni hotla zaostati. Kar začujem v odspredju: „Links halten, Auto! — Na levo, avtomobil!“ Meni ni bilo to k mari, ker sem se ravnal vedno po prvih in že sem pozabil na ta klic. V tem trenutku švrkne mimo kobile neka črna pošast s strašnim hrupom in ropotom in noč je postala pred mojimi očmi.

Pa kmalu se je zdnilo; pogledam okrog sebe ter zapazim par sanitetnih mož, ki so me s strahom pogledovali. Pogledam natančneje in spoznal sem, kaj se je zgodilo. — Ležal sem v cestnem jarku ves obluten, od nog do glave. Glava je

In se ozre nadangel tja v kotanjo ob strelnem jarku. Tam leži junak. Smrtno je ranjen, težko hrope, mlado cvetoče lice mu blede, oči lesk megle zastirajo; jasno je: življenje umira. Še tja se napoti božji sel.

Lepi Tonček leži v zadnjih zdihih. Izgubljen je. Gorka kri mu teče iz skeleče rane. Čuti, da so mu štete minute. Preveč je izmučen. Še malo, in vse bo končano. Jasna noč ga gleda z milijoni svetlih očes doli z neba in ga vabi na kraj počitka nad zvezdami.

Tako torej umira Tonček v tuji deželi, sam, v cvetu mladosti. Nikdar več ne bo slišal domačih zvonov, nikdar videl mladostnih prijateljev, nikdar več tega, kar mu je najdražje na svetu, svoje dobre matere. Le eno besedo bi še rad slišal iz njenih ust, en sam pogled še iz njenih oči. Zastoj vse hrepenenje. Bo li našel mir v tuji zemlji? Težko mu bo po materi, da ne bo mogel spati v tujem grobu.

Kri mu čimdalje huje odteka. Zadnje moči mu ginejo. „Le teci, teci gorka kri! Ti oznanuj kot nema priča še poznim

pred podobo na steni, čaka nestrpno, se boji in upa.

Mati ti blaga! Tesno ti je v duši. Imaš zato dosti vzroka. Smrtni angel je vojski neizprosni. Nikomur ne prizanaša. Koliko blagih fantov, junakov po telesu, pa tudi krasnih junakov po duši, je že odvedel s tega sveta v boljše življenje. Grob se vrsti za grobom tam v tuji deželi, eden podaja roko drugemu. Notri pa snivajo junaki smrtno spanje, čakajoč, kdaj jih pokliče angelska trobenta k vesoljni sodbi. Smrtna žetev zori. Junaki padajo na desni in na levi, padajo časih trumoma. Kdo ve, če bo on, Tonček, kljuboval bojni vihri, kakor kljubuje mogočen hrast v viharju sredi tovarišev!

Sveti Mihael, patron za zadnjo uro, ima danes obilo posla. Iz neba hiti na zemljo, iz zemlje v nebo in zopet in zopet obhodi isto pot. Vsakikrat pa spremlja duše junakov na oni svet, kjer prejmejo venec zmage. Hud in vroč boj se je bil. Kri je tekla v potokih; grmelo je in se bliskalo, da bi se bil skoro sam uplašil. Pa on je junak, sveti Mihael.

bila pa oblita z vblatno, cestno vodo in komaj sem skrpal oči iz tega dreka, — vstanem. Svet se je vrtel okrog mene, bataljona ni bilo nikjer, — in kobile ne. Na vprašanje, če me kaj boli, sem se potipal po čelu in našel sem kozje rogove; krvi pa ba je ni bilo na meni. (Ker je bilo blata preveč!) Saniteta me čedno omije, a obleke ni mogla ter se podamo dalje. Slabo mi je postajalo in sram me je bilo. Med potjo nisem črnil besedice z nikomur. Koval sem načrte, kako se bom maščeval nad kobilo in jo naučil kozjih molitvic.

Ko dospem v zaželjeni kraj, je bil že ves bataljon na svojem mestu in kobilo sem zapazil privezano k trenskemu vozu. Pogledala me je tako milo in vprašljivo, da sem ji nehoté odpustil. Menda se ji je moja obleka smilila, jaz ne in sklenil sem se poboljšati.

Domače in tuje novice.

Otroci pokojnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda pri birmi. Praški nadškof kardinal Skrbensky je 1. marca podelil v grajski kapeli v Konopištu otrokom pokojnega prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda in vojvodinje Hohenberg zakrament svete birme. Botra kneginje Hohenberške je bila nadvojvodinja Marija Terezija, boter kneza Maksa in kneza Ernesta pa prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Jožef, katerega je zastopal dr. Jaroslav grof Thun.

Vojnim kuratom v rezervi je imenovan preč. gospod P. Beno Strauss, frančiškan in ljudski učitelj v Novem mestu. Zapustil nas je 8. suša ter odšel najprvo v Gradec. Občeprijubljenemu gosp. patru želimo ob njegovem nenadnem odhodu za njegovo novo delovanje obilo božjega blagoslova.

Brata odlikovana. Novomeščana brata Morauc sta odlikovana in sicer korporal Albert Morauc s srebrno kolajno II. razreda in narednik Alojz Morauc s srebrnim zaslužnim križcem s krono, na traku hrabrostne svetinje za zasluge pred sovražnikom. Zadnji se nahaja že od prvega dne vojne napovedi na bojišču. Prisrčno čestitamo!

Promocija. Iz Judenburga se nam sporoča, da je na dunajski univerzi promoviral za doktorja prava dne 25. febr. 1916 pravni praktikant pri dež. sodišču v Ljubljani, sedaj kadetni aspirant v Judenburgu, gospod Stanko Sajovic. Mlademu g. doktorju iskreno čestitamo.

V Sarajevu se bo zgradila spominska cerkev na mestu, kjer sta bila umorjena Franc Ferdinand in soproga. Kranjski deželni odbor je dal kot prispevek za to cerkev 1000 kron.

rodovom mojo zvestobo do cesarja, zvestobo do Boga do zadnjega zdihljeja! Da bi le ne bila zastoj prelita! Naj zraste iz tebe brhka cvetka, bujno cvetoča, prijetno vonjajoča, ki bo vabila s svojim krasnim cvetjem in lepim vonjem mimoidočega popotnika k sebi, da mu bo pripovedovala o ljubezni in zvestobi junaka, ki spi v grobu. In ko bo hitela ljubeča mati, v žalost vtopljena, na božjo pot k Materi božji svetogorski, molit za dušni pokoj sina edineca, in ko bo iskala po teh krajih grob, kjer počiva njen zaklad, jo ti privabi k sebi. Naj te utruga, lepo cvetko, in te vzame s seboj domov kot drag spomin na to, s krvjo poškrpčeno zemljo. Položi naj te v svojo molitveno knjižico, in kadar bodo molile njene ustnice zaupno molitev, tedaj jo spominjaj ti, prezgodaj ovenela rožica, na njen cvet, na sina edineca, ki mu je bila presajena duša v cvetu mladosti na rajske livade.

To reče in duh njegov splava v spremstvu nadangela tja gor v naročje božje, da se spočije in se ogreje v žaru večne Ljubezni.

A. H.

Postni govori bodo v kapiteljski cerkvi vsako nedeljo ob pol 3. uri popoldne. Verniki, pridite v obilnem številu!

80 letnico rojstva je obhajal 6. suša pesnik in pisatelj Josip Stritar.

Ne stojte na sredi državne ceste! To velja vsemu občinstvu, v prvi vrsti ženskam, ki stojé v gruclah ob sejnih in tržnih dneih na cestah, razmišljene in klepetaje in niti ne pazijo na klic voznika. Ni čuda, da se zgodé potem večkrat nesreče, kakršna se je zgodila zopet pretečeni pondeljek v Novem mestu na trgu, ko je povozil neki voznik že staro ženico Doberdruk iz Vel. Bučne vasi ter jo tako poškodoval, da so jo morali prepeljati v bolnišnico. Državna cesta mora biti prosta za voznika, saj imamo dovolj velik trg in zadosti prostora na obeh straneh ceste za pešce. Naj si to zapomnijo še prav posebno ljudje, ki slabo slišijo.

Iz ruskega ujetništva se je po daljšem času oglašil Janez Luzar, posestnik na Hribu št. 18 pri Stopičah. Pisal je novega leta dan svoji ženi, da se nahaja na Ruskem še zdrav. Iz postnega pečata se vidi, da je v mestu Prokazna, penzenska gubernija. Istotako se je oglašil svojim starišem Franc Zagore iz Smolenjevski št. 23; nahaja se v Donskem okraju.

Za zagotovitev pomladanskih poljskih del je 3. marca izšla ministrska odredba, ki zavezuje poljedelce, naj obdelajo spomladi vso zemljo, če še ni obdelana. Žetvene komisije morajo skrbeti za to, da se poseje polje tudi spomladi 1916 pravočasno in popolnoma obdeli. Kdor tega ne stori, se kaznuje z globo 1000 K ali z zaporom do enega meseca.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil mladenič France Medle iz Stare vasi št. 9. Od prve mobilizacije do sedaj ni bilo nobenega znamenja življenja o njem. Eden ga je celo videl, ko je na bojnem polju padel. Sedaj pa dopisnica iz Moskve! Čudovita je božja previdnost! Ker nam jih je na bojnem polju že mnogo padlo (45), se je pa mej 20 letos rojenimi narodilo 16 „mož“ in samo 4 punice.

Zgodovinski spomenik 17. pešpolka v Ljubljani. Iz Judenburga nam piše vojak: Neki jednoletni prostovoljec je sprožil misel, da se naj postavi zgodovinski spomenik 17. pešpolku v Ljubljani, ki naj bi spominjal poznejše rodove na sedanje čase, v kojih je ravno 17. pešpolk prelil mnogo krvi za obrambo mile domovine. Osnutek je napravil Novomeščan gospod Vaupotič akad. slikar. Osnutek obstoja iz navadnega pešca vojaka, na kamenitem podstavku s puško ob nogi, čepico v roki, toraj odkrit, brez telečnjaka pač pa z patronskimi torbicami spredaj; hlače ima spete spodaj s pasom. Glava mu je navzdol povešana, zamišljena, kot pri molitvi, ter je plešasta, kar naj znači, da so bili brez razlike starosti vpoklicani. Za spomenik se pobirajo prostovoljni doneski med vojaštvom samim oziroma onimi, ki so bili vojaki. Eventualni prebitek se porabi za vdove padlih in njih sirote. Moštvo letnika 1869 je pri neki stotnji v Judenburgu nabralo 133 kron. Moštvo pri neki drugi stotnji pa 86 kron. Upati je, da se ta spomenik postavi čim prej v naši beli Ljubljani, ki naj bode v čast in slavo vsem padlim in sodelujočim vojakom našega domačega pešpolka.

Srčne pozdrave pošiljajo iz bojnega polja vsem znancem in prijateljem posebno svojim ljubim starišem, bratom in sestricam in vsem drugim domačim Albin Eršte iz Mokropolja pri Št. Jerneju, korporal Ciril Lindič iz Mokronoga, Franc Gazvoda iz Podgrada, Alojzij Kos iz Šmarjete in Franc Šober. — Nadalje pošiljajo prisrčne pozdrave iz rezervne bolnice Vršovice pri Ptuj: Klemenčič, patroljovodja iz Gotnevski pri Novem mestu; Ivan Kozjek, korporal Laze pri Ljubljani; Valentin Luzar, feldvebel pri Novem mestu.

Rusi so odtekli! V Zagrebu so zaposleni ujetniki Rusi. Trije od teh so pobegnili. Orožništvu v Kronovem se je posrečilo vse te tri Ruse, kateri najstarejši je 35 let, zasačiti in aretirati. Jeden od teh govori hrvatsko in ta je djaj, da bi radi prišli v Švico.

Ubil ga je! Rudokopa v Kočevju Janez Polej in Mijo Puškaršek sta se sprla. Polej je Puškarška udaril z lopato po glavi in mu razbil lobanjo, da je čez 2 dni umrl.

600 novih milijonarjev v Avstriji. Cenzurirani časopis „Ave Maria“ za mesec februar 1916 poroča, da je od začetka svetovne vojske postalo v avstro-ogerski državi šeststo novih milijonarjev. Ti so zalagali vojsko z usnjem in črevlji in drugimi potrebščinami. Ako bo vojna še pol drugo leto naprej trajala, se bo število novih milijonarjev v Avstriji zvišalo na 1200. Tako narašča na eni strani število novih milijonarjev, na drugi strani revščina. Časi se zelo spreminjajo. Končni izid svetovne vojske nam bo gotovo prinesel tudi nove socialne razmere po celi Evropi. Vsa Evropa se mora poboljšati in celo spreobrniti po krščanskem načelu: Ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe. Seveda morajo priti na čelo evropskih narodov apostolski mošje kakor so bili sv. Peter, sv. Pavel in drugi apostoli vneti za božje kraljestvo ne pa za zemeljske minljive zaklade, ki povzročajo sovraštvo med narodi in grozne socialne razmere.

Naročila na superfosfat za ajdo. Superfosfat za ajdo je treba takoj naročiti, da ne bo prepozno. Kmetijska podružnica se je obrnila na vsa pripadajoča županstva s prošnjo, da nabirajo naročnike za superfosfat, ki ga je treba od strani gospodarjev nemudoma naročiti, da se ga bo kaj dobilo. Cena superfosfata se je dvignila in bo znašala v Novem mestu okoli 22 do 24 K za 100 kg.

Lajca za valenje se dobe pri kmetijski soli na Grmu in sicer od štajerskih kokoši po 15 h in od puranov po 30 h.

Za kip presladkega Srca Marijinega v kapiteljski cerkvi v Novem mestu:
Neimenovan 1 krono.

Za nagrobni spomenik pokojnemu preč. g. Mihaelu Barbo:

Po preč. župnem uradu v Trebelnem pri Mokronogu vposlana zbirka 50 K; gospodična Lina Barborič 6 K. — Bog plačaj!

Starček.

Vprašuješ me zakaj le resen
je veli moj obraz,
kot Jeremije tožna pesen,
kot resni postni čas.

Poslušaj! nekdanj mi okrožal
obličje je nasmeh,
ko zlati čas mi lica božal
je v lepih mladih dneih.

Poskočne kakor gorske vile,
krasne kot cvetje trat,
so v sreči misli mi rojile,
goječ stotisoč nad.

Zanašajoč se na pravico,
po sreči hrepeneč,
v pozdrav sem svetu dal desnico
pa nad ni bilo več.

Namesto sreče sem doživel
premnog krivice vdar,
ves razočaran sem osivel
kot žrtev zlih prevar.

Zdaj razočaran se oziram
v pretekli čas nazaj,
da svetu vedno bolj odmiram,
solza okušam slaj.

Ne čudi se zakaj le resen
je veli moj obraz;
kot Jeremije tožna pesen
je moj pretekli čas.

Br. Gervazij.

Loterijske številke.

Gradec, 1. marca 30 67 63 54 75

Učenec se takoj sprejme
pri sedlarskemu mojstru
ALBERTU ČERNE v Kandiji pri Novem mestu.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Kako naj varčujemo z modro galico.

Poslužujmo se galuna!

Če se redno in prav ne zatira peronospor (strupene rose) na trtah ni le nikakega pridelka, ampak se tudi trte uničujejo. Najzanesljivejše sredstvo proti peronospori je škropljenje trt z modro galico. Zatiranje peronospor z modro galico že samonasebi znatno podraži vinogradniški obrat, sedaj pa celo, ker je cena modri galici tako visoka.

Za škropljenje trt se pri nas rabi $\frac{3}{4}$ do 2% raztopina modre galice v vodi in s potrebno primesjo apna. Taka raztopina je premočna, kajti pravzaprav zadostuje na 100l vode že 10 dek modre galice, a iz praktičnih razlogov jemljemo močnejšo raztopino, in sicer zato, ker moramo v naših razmerah vedno računati z obilim dežjem, ki škropljene trte zopet prehitro izpere. Če bi imeli sredstvo, ki bi modro galico navzlic dežju dobro držalo na listju, bi izhajali s prav majhnimi množinami modre galice, a žal takega sredstva nimamo. So pa vendarle sredstva, ki zmes od modre galice, apna in vode naredijo na trtnem listju navzlic dežju trajnejše učinkujoče in eno takih sredstev je galun. Če primešamo na primer tej zmesi galuna, se škropivo trdnije drži listja in se izhaja z izdatno manjšo množino modre galice.

Kakor apno ne učinkuje proti peronospori, ampak ima le namen škodljivo jedko žvepleno kislino v raztopini zamoriti, tako tudi galun prav nič ne učinkuje proti peronospori, temveč ima le namen, škropivo na trtnem listju navzlic dežju narediti tako, da se teže izpere, vsled česar se sme brez vsake bojazni vzeti znatno manj modre galice.

Izkušnja uči, da polovica običajne množine modre galice enako dobro učinkuje, če se druga polovica nadomesti z galunom. Ta izkušnja je v gmotnem oziru za vinogradnike sedaj velikanske važnosti, kajti kilogram modre galice bo letos stal od 3 do 5 K, a kilogram galuna stane le 60 h.

Če se poslužujemo pri škropljenju trt proti peronospori galuna, prihranimo torej skoraj polovico izdatkov za škropilno zmes.

O škropljenju s škropilno zmesjo od modre galice, galuna, apna in vode, ki se po izumitelju tudi imenuje Martinijeva zmes, piše prav umestno naš izborni veščak gospod c. kr. vinarski nadzornik Boh. Skalický takole:

Po Martiniju se pripravi škropilna zmes tako, da se vzame na 100l vode 40 dek galice, 40 dek galuna in 50 dek apna. Vendar se za naše razmere, zlasti vsled čestega mokrega poletja, priporoča vzeti to zmes nekoliko močnejšo, in sicer: za prvo škropljenje je vzeti na vsake 100l vode $\frac{1}{2}$ kg galice, $\frac{1}{2}$ kg galuna in 1 kg apna, za drugo in nadaljnja škropljenja pa vzamemo na vsake 100l vode $\frac{3}{4}$ kg galice, $\frac{3}{4}$ kg galuna in $1\frac{1}{2}$ kg apna. Kdor hoče pa narediti zmes še močnejšo, ta naj vzame za drugo in poznejše škropljenje po 1 kg galice, 1 kg galuna in 2 kg apna na 100l vode. Tako močna zmes pa zadostuje v vsakem slučaju in vsaka močnejša tekočina je potratnost.

Pravilno pripravljamo to škropilno zmes na sledeči način: Vodo razdelimo na dva dela, in sicer od 100l vzamemo kakih 20l proč za raztopitev apna, v

ostalnih 80 l pa raztopimo galico in galun. Galica in galun se raztopita obenem skupaj, in sicer na ta način, kakor smo doslej topili samo galico, to je, da se obesita obe snovi skupaj v eni vreči ali enem košku tik pod površino vode v čeber. Ko sta se obe snovi raztopili, razmešamo v drugi posodi v 20 l vode pripravljeno ugašeno apno v redek apnen belež (apneno mleko), ki ga nato skozi gosto sito ali redko platno precedimo v raztopino galice in galuna in tam dobro premešamo.

Kako in kdaj je treba trte škropiti, je vsakemu marljivemu vinogradniku itak dobro znano. Vsi zeleni deli trte morajo biti s škropilno tekočino dobro in fino poskropljeni in se mora tekočina na trti, še preden pride prvi dež, dobro posušiti.

Če pa hočemo s škropljenjem doseči pravi učinek, moramo škropiti v pravem času. Če zamudimo, potem ne pomagata nobeno sredstvo in naj je še tako dobro.

To naj si zapomnijo zlasti vsi tisti nemarneži in zabavljači, ki svojo lastno brezbržnost radi pripisujejo na rovaš „slabe galice“ itd.

Po toči zvoniti, pravijo, da ne pomaga, čeprav še tako lepo klenkamo. Tako je tudi pri peronospori. Prekasno rabljeno ne more nobeno sredstvo trto pred boleznijo ubraniti, pa naj vzamemo samo modro galico, ali naj primešamo galuna.

Kdor hoče torej sigurno delati, ta si mora zapomniti, da je treba škropiti pred cvetjem vsaj dvakrat, po cvetju pa vsaj enkrat!

Dokler se pri nas ne poprimejo vinogradniki načela, da je treba pred cvetjem dvakrat škropiti, ne morejo pričakovati pravega uspeha. Pri nas žalibog večina vinogradnikov s škropljenjem odlašala in šele potem, ko se prične trta že paliti, prične škropiti. Potem jim pa tudi štirikratno škropljenje ni preveč, uspeha pa le nič ni, ker je bilo poglavito načelo, škropiti zgodaj, zamujeno.

Prvič moramo škropiti torej prav zgodaj, to je takrat, kakor hitro požene trta za ped dolge poganjke in kakor hitro se zarod dobro vidi. To škropljenje je največje važnosti, zlasti za grozdje.

Drugič je treba škropiti kakih 14 dni pozneje, in sicer tik pred ali pa tudi med cvetjem.

Tretjič škropimo potem po preteku daljših treh tednov, in sicer takrat, kadar so jagode debele kot proso ali grah.

Le, če je vreme prav moko, se priporoča škropiti potem še enkrat, v četrti, in sicer čez tri do štiri tedne.

Edino na ta način je mogoče trto pred boleznijo popolnoma obvarovati.

Kdor pri sedanjih dragih galici škropi samo ž njo in je polovico ne nadomešča z galunom, ta je zapravljivec, ki ne zasluži imena razumnega gospodarja.

Galun ima v zalogi c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani in ga oddaja 100 kg po 60 K, postavljenega na kolodvor v Ljubljani. Galun se oddaja v vsaki množini.

Cena modri galici. Naprošeni smo tole objaviti: Državna galica stane na avstrijski meji 2-90 K kilogram ter je vso množino naprej plačati. K tej ceni je torej še priračunati drago vožnjo na Kranjsko, drago prevažanje v Ljubljani, obresti založenega denarja, zavarovalnino in skladiščnino. C. kr. kmetijska družba in „Gospodarska zveza“, ki imata to galico razdeljevati, sta se dogovorili za enotno oddajno ceno po 3-30 K za kilogram na vseh mestih razdeljevanja in več nima vinogradnik nikjer plačati, ker bo od imenovanih organizacij plačana vožnja na železnici in z vozom iz Ljubljane do mesta razdelitve in istotako bodo povrnjeni vsi stroški razdeljevanja, ki ne bodo majhni, kajti vsled visoke cene modre

galice bo silno natančno tehtati in se ne da ogniti kakemu primanjkljaju. Vse te stroške obračunata organizaciji z razdeljevalci. Vsakemu vinogradniku na Kranjskem gre za hektar vinograda 20 kg, za oral 11½ kg, za vsakih 1000 trt 2 kg državne modre galice. Ta množina za silo zadostuje in je popolnoma zadostna, če se primeša polovico galuna. Galun se dobi pri kmetijski družbi v vsaki množini. Udje kmetijske družbe, ki hočejo več kakor omenjeno množino državne galice, dobe lahko pri kmetijski družbi švedsko galico, in sicer od 1. t. m. naprej po 6 K za kilogram, ker je švedski denar postal silno drag. Tisti, ki so pri družbi švedsko galico do 1. t. m. naročili, jo seveda plačajo po 5 K. Glede že izvršenih predplačil se bo z vsakim posebej poračunalo. Žvepleno moko bo oddajal deželni odbor po ceni in načinu, ki se pravočasno razglasita. Od meseca avgusta naprej pri nas grozdje močno napada siva gniloba, ki jo vinogradniki zamenjajo pomotoma s trsno plesnobo. Proti sivi gnilobi je zanesljivo sredstvo kalijev himpermanganat, ki ga ima kmetijska družba v zalogi. Vse podrobnosti in navodila za rabo galuna in kalijevega himpermanganata so ali bodo objavljene v uradnih glasilih „Kmetovalca“ in „Narodnega Gospodarja“, oziroma po lepakih in letakih.

Doneski

k vremenoslovju Bele Krajine.

IV.

Kake zime smo imeli v zadnjih 29. letih v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šušelj.

(Dalje.)

L. 1908. Januarja smo imeli malo snega, zapal je le dvakrat, v noči od 1. do 2. in v noči od 29. do 30., zima pa je bila nekatere dni prav občutljiva. Največ zime smo imeli 4. in sicer 13 C. Februar pa je bil večinoma prav ugoden. Prve štiri dni je sicer snežilo, a sneg ni zapal debelo. Tudi v noči od 23. do 24. je palo nekaj snega, drugači pa smo imeli navadno lepe in včasih celo prav gorke spomladanske dni. Zime smo imeli največ 7. in to 7 C. Ta mesec so ljudje veliko rigolali po vinogradih. Marec je bil pa po večini suh in bolj hladen. Kake tri- do štirikrat je tudi malo snežilo. April pa je bil izredno moker, ker je obilo deževalo.

L. 1909. Januarja smo imeli do 24. precej mehko zimo in malo snega. Od 24. do konca meseca pa je bila precej huda zima. Mraza smo imeli od 6 C do 13 C. Februar pa je bil nenavadno grd in neprijazen. Od 4. do 7. smo imeli sicer štiri prav lepe, gorke in spomladanske dni, potem pa je bilo prav ves mesec grdo, oblačno in mrzlo. Večkrat je snežilo in burja hudo brila. Mraza smo imeli navadno od 4 do 8 C. Najgriji pa je bil zadnji teden t. j. od 22. do 28., ko je skoraj ves teden snežilo vsaki dan in burja večkrat hudo vlekla. Zadnjega februarja smo imeli toliko snega, kakor ga nismo imeli prej vso zimo. Tudi po drugih deželah, celo po Francoskem in Italijanskem, so imeli koncem februarja in začetkom marca veliko snega in hud mraz, da je bil v mnogih krajih promet oviran. Tudi prvi dve tretjini marca sta bili prav grdi in neprijazni, ker je večkrat snežilo in deževalo. Sploh je bila skoraj vsa zima prav neugodna, a sneg je ležal od svetega Martina 1908 do srede marca. Ljudem je bilo hudo za drva in posebno še za krmo, ker je sneg tako zgodaj zapal in ljudem tako hitro zaprl pašo. Zato so morali pa kupovati poseje (otrobe) za živino, katere so mešali z rezanico in polagali živini. Tudi prve dni aprila do 6. smo imeli izredno grdo vreme, ko je hudo deževalo in snežilo in burja držala. Potem pa je bilo lepo vreme do konca meseca. Tudi prva tretjina maja je bila prav grda. 9. smo imeli celo mraz, ki je naredil obilo

škode. — Mesec december tega leta pa je bil izredno lep in ugoden, posebno še ob koncu. 23. n. pr. je kazal toplomer v senci opoldan +14 C, ravnotako 24., a na solcu pa je kazal ta dan celo +25 C. Bil je izredno lep in topel dan, kakor vspomladi in ravnotako tudi 25., na Božič, ko smo imeli v senci +15 C, a na solcu pa +30 C. Ljudje so prihajali ta dan v cerkev vsi letno oblečeni. Tudi potem smo imeli do konca meseca lepo, suho, toplo vreme.

L. 1910. Prvi dve tretjini januarja sta bili izredno lepi in ugodni. Na novo leto je sicer palo malo snega in ravno tako 13., ki je pa že drugi dan skoraj skopnil, druge dni pa smo imeli večinoma prav lepo in suho vreme in toplo solnce, kakor vspomladi. Bili so najlepši spomladanski dnevi. 19. pa je prav hudo vlekkel jug. Zjutraj je kazal toplomer še +11 C topline. Veter je naredil ta dan prav veliko škodo po strehah, vzlasti slamnatih, katere je močno razkril. Tudi po drugih krajih je naredil silno škodo, kakor so pisali časopisi, ko je celo kozolce podiral. 21. pa je začelo zjutraj deževati in zatem hudo snežiti vso noč, kakor tudi 22. Ta dan je bil sneg že zjutraj debel pol metra. Ker je pal na moko, naredil je silno škodo na sadnem drevju, katero je hudo polomil. Na župniškem sadnem vrtu je ležalo vse vprek. Kakih deset sliv pa je sneg ali izruval, ali prelomil. Ta dan se je začela šele zima. 24. zjutraj ob 7. uri smo imeli že 11 C zime. Toda že drugi dan, 25., potegnil je zjutraj jug in popoldan je deževalo. 26. in 27. pa je snežilo precej hudo. 28. pa je bil lep in gorak dan. 30. pa je ves dan deževalo in 31. ves dan hudo snežilo. Februarja smo imeli do 17. prav moko in neugodno vreme. V prvi tretjini je skoraj zmirom deževalo, v drugi pa večinoma snežilo. Bilo je prav grdo vreme. Od 17. nadalje pa smo imeli do konca meseca prav lepe, solnčne spomladanske dni. Držal je ves mesec jug. Mesec marec je bil večinoma prav lep in suh. Prve tri dni je nekoliko deževalo, potem pa smo imeli do 20. krasne, gorke, spomladanske dni. 20. in 21. pa je močno deževalo. 24., na vel. četrtek, pa smo imeli silno burjo, ki je naredila prav veliko škodo po strehah, in je držala potem z malimi izjemami osem dni. 30. po noči okrog pol prve ure pa je padala celo toča, toda le prav kratek čas, vendar pa jo je bilo videti potem še skoraj ves dopoldan, posebno po senčnih krajih. A 31. je brila zopet ves dan silna burja in je snežilo, kakor v najhujši zimi. Tako grdega dne ni bilo vso zimo. Ker je bila skoraj vsa zima tako ugodna in gorka, in posebno še sušec, cvetele so o sv. Jožefu že ponekod breskve. Belice (slive), jabolka in hruške pa so imele že močno napete popke. Pripovedovali so, da je bila tudi l. 1873. tako lepa zima, da so cvetele tudi o sv. Jožefu že breskve, ki so pa potem vendar dozorele. 2. aprila pa je zopet burja brila in hudo snežilo, kakor sredi zime.

L. 1911. Januar je bil precej mrzel, vzlasti zadnji dve tretjini. V prvi tretjini pa je 5 dni snežilo. Najmrzlejša dneva sta bila 17. in 25., ko smo imeli zime 10 C in 9 C. V zadnji tretjini pa smo imeli po večini lepe in solnčne. Skoraj ves mesec je bila dobra sanina, kar je pri nas le redko. A februar je bil prav lep in suh, vsaj je ves mesec samo enkrat nekaj malega snežilo in sicer 6. in 25. nekaj malega deževalo. Drugači pa smo imeli navadno prav lepe in solnčne dni, posebno v drugi polovici meseca. V prvi polovici pa smo imeli nekaj prav mrzlih dni, ko je kazal toplomer n. pr. 1. in 10. po 10 C zime. Meseca marca smo imeli večinoma prav ugodno vreme in v prvi polovici tudi prav suho, v drugi pa je večkrat deževalo. Bilo je tudi gorko in v drugi polovici celo prav gorko, zjutraj po 7 do 8 C. Posebno lepe dni smo imeli koncem meseca, ko je kazal toplomer popoldne ob 4. po 18 do 20 C topline. Snežilo ni celi mesec nobenkrat. Nasprotno pa je bila prva tretjina aprila prav grda. Prvi trije dnevi so bili sicer lepi in gorki. V noči od 3. do 4. pa je hudo lilo in 4. je začelo zjutraj snežiti, pa je potem snežilo ves dan, kakor v najhujši zimi. 5. je zopet hudo snežilo in brila burja ravnotako ves dan 6. Najgriji dan pa je bil 8., ko je zopet prav močno snežilo in brila burja, kakor ni menda prej vso zimo. Zvečer smo imeli že do 20 cm snega. Snežilo pa je potem še celo noč in nekoliko še 9., cvetno nedeljo zjutraj. Popoldan pa se je vjasnilo, in ker je bilo tudi po noči od 9. do 10. jasno, kazal je toplomer 10. zjutraj 2 C mraza. Mraz je posmodil orehe, rane hruške, izabelo in ameriške necepljene trte, ki so bile že precej odgnale.

(Dalje prihodnjič.)

Velika svota denarja 154-0-54

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih oces in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase.

128-24-3

2 stanovanji

po štiri sobe, s pritlikino, odda se v hiši štev. 144 v Novem mestu, last pivovarne v Puntigamu, in sicer eno takoj, drugo pa s 1. majem. Ponudbe sprejema in daje pojasnila Fr. Perko v Kandiji. 119-3-3

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4½%

1-0-48

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.